

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ	11
2.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
2.1.	ΕΞΗΓΗΣΗ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ	13
2.2.	ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΞΗΓΗΣΗΣ	14
2.3.	ΟΡΟΣΗΜΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΞΗΓΗΣΗΣ	15
3.	ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΜΕΤΑΓΡΑΦΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ	19
3.1.	ΜΕΤΑΓΡΑΦΕΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ. ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	19
3.1.1.	Μεταγραφές (transcriptions)	20
3.1.1.1.	Μεταγραφές σε βυζαντινή παρασημαντική	22
3.1.1.2.	Μεταγραφές σε ειδικά γραφικά συστήματα	22
3.1.1.3.	Μεταγραφές σε γραφικά συστήματα άλλων πολιτισμών	22
3.1.2.	Μεταγραμματοί (transnotations)	24
3.2.	ΕΞΗΓΗΣΗ, ΜΕΤΑΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ, ΜΕΤΑΓΡΑΦΕΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥΣ	25
3.2.1.	Άναζήτηση μεθοδολογίας για την παλαιογραφική έρευνα	25
3.2.2.	Μεταγραμματοί τύπου Α	25
3.2.3.	Άντιδράσεις και ή αρχή ενός γόνιμου διαλόγου	26
3.2.4.	Για το ζήτημα του ρυθμού. Μεταγραμματοί τύπου Β	27
3.2.4.1.	Μεταγραμματοί ίσου και ἔμφωνων σημαδιών σε λατινική άλφαβητική σημειογραφία	29
3.2.4.2.	Μεταγραμματοί ίσου και ἔμφωνων σημαδιών στο πεντάγραμμο	30
3.2.4.3.	Συμπερασματικά σχόλια για τους μεταγραμματοί τύπου Β	30
3.2.5.	Άπο το σημάδι στον ἦχο. Χρηστικές ἐκδόσεις και ή ἐξέλιξη του μουσικολογικού στοχασμού πάνω στο θέμα τῆς ἐξήγησης κατά τις τελευταίες δεκαετίες	31
4.	ΜΙΑ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΞΗΓΗΣΗΣ	35
4.1.	ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	36
4.2.	ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΑ	38
4.2.1.	Άντιστοιχίες ανάμεσα στην παλαιά και νέα γραφή	38

4.2.2.	Οί δρόμοι τοῦ μέλους	38
4.2.3.	Τύποι μουσικῆς ἐξήγησης	39
4.2.4.	Τύποι ἐξήγησης καὶ τὰ ἀντίστοιχά τους ρεπερτόρια	39
5.	ΕΠΙΛΟΓΟΣ	45
6.	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	49
	Παρ. 1. Ἑλληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ στὴ σημειογραφία τοῦ Ἱερωνύμου Τραγωδιστῆ τοῦ Κυπρίου	50
	Παρ. 2. Μεταγραφὲς βυζαντινῆς μουσικῆς σὲ ἀλφαβητικὰ συστήματα	51
	Παρ. 3. Μεταγραφὴ βυζαντινῆς μουσικῆς στὸ Λέσβιο Σύστημα Γεωργίου του Λεσβίου	52
	Παρ. 4. Μεταγραφὲς βυζαντινῆς μουσικῆς σὲ δυτικὰ νεύματα	54
	Παρ. 5. Μεταγραφὲς βυζαντινῆς μουσικῆς στὴ σημειογραφία τοῦ Κιέβου	56
	Παρ. 6. Μεταγραφὲς βυζαντινῆς μουσικῆς στὴ σύγχρονη εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ σημειογραφία	58
	6.1. Σχηματικὴ μεταγραφὴ	58
	6.2. Λεπτομερὴς μεταγραφὴ	58
	6.3. Σύνθεση σχηματικῆς καὶ λεπτομεροῦς μεταγραφῆς	59
	Παρ. 7. Σημάδια ἀλλοίωσης καὶ ὄπλισμοί, γιὰ μιὰ πιστότερη μεταγραφὴ διαστημάτων βυζαντινῆς μουσικῆς στὸ πεντάγραμμο	61
	7.1. Εἰσαγωγὴ στὸν προβληματισμό	61
	7.2. Σύμβολα	62
	7.3. Ὅπλισμοί (ἐπιλογή) γιὰ τοὺς ὀκτὼ ἤχους μὲ τὰ πιὸ συνηθισμένα παρακλάδιά τους	63
	7.4. Σύνοψη	69
	Παρ. 8. Πρῶτα μοντέλα ἐρμηνείας τῶν παλαιῶν σημειογραφιῶν. Σχηματικὴ παράσταση	70
	8.1. Κ. Ψάχος καὶ ἄλλοι (κυρίως Ἕλληνες) ἐρευνητές	70
	8.2. MMB καὶ ἄλλοι (κυρίως ξένοι) ἐρευνητές	70
	Παρ. 9. Οἱ ἀπαρχὲς τῶν MMB: Σύστημα μεταγραφῆς (= μεταγραμματισμοῦ τύπου Α) τῆς μεσοβυζαντινῆς σημειογραφίας στὸ πεντάγραμμο	71
	9.1. Ἀρχὲς καὶ σύμβολα μεταγραμματισμοῦ	71
	9.2. Παράδειγμα μεταγραμματισμοῦ σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχὲς τῶν MMB	72
	Παρ. 10. Τὸ ζήτημα τοῦ ρυθμοῦ: Προσπάθειες ἀποκατάστασης	74
	Παρ. 11. Ἀνοιχτοὶ μεταγραμματισμοὶ (τύπου Β)	76
	11.1. Ἡ διαμόρφωση ἑνὸς τύπου μεταγραμματισμοῦ ὡς ἐργαλείου ἔρευνας	76
	11.1.1. H.J.W. Tillyard	76
	11.1.2. E. Jammers	76
	11.1.3. J. Raasted	77
	11.1.4. Ἀπὸ τὴ χειρόγραφη παράδοση στὴ μουσικὴ ἐκτέλεση	77
	11.2. Μεταγραμματισμοὶ ἴσου καὶ ἔμφωνων σημαδιῶν στὸ πεντάγραμμο	78
	11.2.1. H. Husmann	78
	11.2.2. M. Haas	78
	11.3. Διευκρινίσεις σχετικὰ μὲ τὸν τρόπο μεταγραμματισμοῦ τῆς μεσοβυζαντινῆς σημειογραφίας στὴν παρούσα μελέτη	79

Παρ. 12.	Ἐξηγήσεις τῶν Τριῶν Διδασκάλων γιά τὸ εἰρμολογικὸ γένος	80
Παρ. 13.	Ἐξηγήσεις τῶν Τριῶν Διδασκάλων γιά τὸ στιχηραρικὸ γένος	82
Παρ. 14.	Ἐξηγήσεις τῶν Τριῶν Διδασκάλων γιά τὸ παπαδικὸ γένος: Τὸ Τρισάγιον νεκρώσιμον ἀθηναϊκόν, ἦχος πλ. β' νενανώ	84
Παρ. 15.	Ἐξηγήσεις τῶν Τριῶν Διδασκάλων γιά τὸ παπαδικὸ γένος. Μιά εἰδική περίπτωση: Τὸ Χερουβικόν τοῦ Πέτρου Μπερεκέτη, «τὸ ψαλλόμενον καὶ εἰς τοὺς ὀκτῶ ἦχους»	86
Παρ. 16.	Ἐξηγήσεις τοῦ Σ. Καρᾶ	90
	16.1. Εἰρμολογικὰ μέλη	90
	16.2. Στιχηραρικὸ μέλος	91
	16.3. Παπαδικὸ μέλος	92
Παρ. 17.	Ἡ διαδικασία τῆς ἐξήγησης ἢ πῶς γεννᾶται τὸ μέλος; Παρατηρήσεις τοῦ Ἰ. Ἀρβανίτη	95
Παρ. 18.	Μεταγραμματισμοὶ καὶ μεταγραφές μὲ ρυθμικὲς ἐρμηνεῖες σὲ ἀντιπαραβολή	96
Παρ. 19.	Δ. Μαζαράκη: Ρυθμικὴ ἐρμηνεῖα δημοτικῶν τραγουδιῶν καταγραμμένων σὲ παλαιὰ βυζαντινὴ παρασημαντικὴ καὶ στοχασμοὶ πάνω στὴ διαδικασία τῆς ἐξήγησης	98
	19.1. Ἡ ἀρχὴ τοῦ τραγουδιοῦ <i>Τ' ἀηδόνια τῆς Ἀνατολῆς</i>	98
	19.2. Ρυθμὸς καὶ μέλισμα: "Ἐνα ἐξελικτικὸ μοντέλο"	100
7.	ΠΙΝΑΚΕΣ	101
	Πίν. Α'. Ἐξήγηση βιβλικῶν κειμένων	102
	Πίν. Β'. Ἐξήγηση τῆς θείας λατρείας καὶ ὕμνογραφικῶν κειμένων	103
	Πίν. Γ'. Ἐρμηνεῖα σημαδιῶν καὶ χειρονομικῶν σχημάτων	104
	Πίν. Δ'. Ἀπαρχές τῆς θεωρίας τῆς μουσικῆς ἐξήγησης: Ἀκάκιος Χαλκεόπουλος	107
	Πίν. Ε'- Ζ'. Τὰ πρῶτα τεκμήρια τῆς γραπτῆς μουσικῆς ἐξήγησης: Τρισάγιον νεκρώσιμον ἀθηναϊκόν, ἦχος πλ. β' νενανώ	108
	Πίν. Η'. Ἡ Παράδοση στὴν εἰκονογράφηση τοῦ Ἀγ. Δημητρίου	111
8.	ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ	113
8.1.	ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΣΕΙΡΕΣ, ΛΕΞΙΚΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ	113
8.2.	ΦΟΡΕΙΣ - ΙΔΡΥΜΑΤΑ	113
8.3.	ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΛΛΕΣ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ	113
9.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	115
9.1.	ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ	116
9.2.	ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ	125
9.3.	ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	125
9.4.	ΦΥΛΛΑΔΕΣ	125
9.5.	ΜΟΥΣΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ	125
9.6.	ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	127
9.7.	ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ	127
9.8.	ΑΛΛΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ	128
9.8.1.	Ἑλληνόγλωσσα	128

9.8.2.	Ξενόγλωσσα	132
9.9.	ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ	137
9.10.	ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	138
10.	ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ	139
10.1.	ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ	139
10.2.	ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ - ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, ΤΟΠΟΝΥΜΙΑ	143
10.3.	ΑΡΚΤΙΚΑ ΥΜΝΩΝ, ΤΡΟΠΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ	155